

sosialurin

telf. 14720. 11820

box 76, 3800 Tórshavn

Útgevri: p/f sosialurin

Fyrirtaks-

og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)

Blaðmenn: Hogni Djurhuus

Jóhann Mortensen

Jan Müller

Lýsingar: Arne Thomsen

Uppseting: Sosialurin

Prent: Dimmalætting

Tað skal loysa seg

ODDAGREINIRNAR í Dimmalætting eru mangan áhugaverdar at lesa, og hava tær altíð eitt til felags. Tær eru allar líka svartar. Blaðið, eins og flokkurin tað umboðar, ræðist alt, sum ber av framburði í hesum landi, og serliga tí, sum kann koma flestum til góðar!

SEINASTA oddagreinin fegnast yvir, at kongaligi einahandilin varð avtikin, og hetta eru vit samdir við Dimmum um, men tá hon fer at samanlíka hendan einahandilin, sum varð avtikin fyri 125 árum síðani, við Strandferðsluna, kunnu vit ikki vera samdir. Sagt verður, at tær royndir av almennari yvirtøku av Strandferðsluni í landinum hava roynst illa, og somuleiðis verður sagt, at tað sum fyrr einki kostaði landinum, er nú farið at kosta landinum longu frá byrjanini.

NÚ ER TAÐ SO, at vit meta samferðslusurningin sum eina landsuppgávu og skyldu, um henda samferðsla kostar ella ikki. Tað var tann tíð, at samband bert var millum tey øki í landinum, har tað av privatum »loysti seg« at koyra/sigla ímillum við gomlum dangum og bussum, og so hvørt hesar rutur fóru at geva hall og/ella vórðu ov dýrar at halda við líka, vórðu tær vinarligast latnar landinum at reka.

UM TAÐ IKKI loysir seg at sigla uppá Suður-oyna, skulu vit gevast við hesi sigling? Um tað ikki loysir seg at hava samband við Klaksvíkina, skulu vit so niðurliggja hetta samband? Vit vinna heldur ikki pengar við at hava skúlnar opnar, sjúkrahúsini opin o.s.fr. Skulu vit lata hesi aftur?

EITT SKAL BÆÐI sambandsflokkurin og blað hans, Dimmalætting, eiga rós fyri, og tað er, at ikki er neyðugt at ivast í, hvussu teir vilja loysa dagsins spurning. Hver nýggjur dagur ber okkum prógv um, hvussu neyðugt tað er at hesin flokkur verður hildin uttan fyri landsins stýri. Hvussu sambandsflokkurin vil loysa (ella lata vera við at loysa) samferðslusurningin, er bert eitt av mongum dønum um tørvandi politiskan vilja.

Fimleika-framsýning

verður í Tvøroyrar skúla í dag leygar-dagin 29.3. kl. 15.00 og sunnudagin 30.3 kl. 15.00.

Tvøroyrar Fimleikarfelag

Óli Jacobsen, formaður í Føroya Fiskimannafelag

Hugleiðingar við eitt sáttmálaloyssi

Sum kunnugt er eingin sáttmáli millum fiskimannafelagið og reiðarafelagið í løtuni. Og orsøkin er tann, at FF ikki hevur viljað gingið við til ta broyting í sáttmálanum at fiskimenn skulu luttaka í hækkanini av oljuprísunum.

Nú hevur so nógv verið sagt um henda spurning, so tað kundi kanska verið á leið at greitt eitt sindur frá teimum sjónarmiðum, sum liggja til grund fyri støðutakan FFs. Tað eru tvær meginorsøkir til hesa støðutakan.

Fyrsta orsøkin: Inntøkur fiskimanna

Tá ein fer í holt við sáttmálasamráðingum er grundarlagið fyrst og fremst verandi inntøkmøguleika hjá fiskimonnum. Her vísa hagtøl FFs greitt, at inntøkur hjá fiskimonnum í flestu førum hava verið fallandi. Trýstið hevur verið harðast viðvíkjandi ísfiskatrolunum, sum royna bert undir Føroyum, so tey tøl, sum verða tikin fram, viðvíkja hesum bólkunum. Her var miðalinntøkan hjá dekkara í 1979 kr. 434 um dagin, og var hetta ein afturgongd uppá 17% í mun til 1978. Henda miðalinntøka í 1979 svaraði til lønina fyri ein góðan 10 tímar arbeiðsdag á landi við minstutímaløn. So má vera lætt at skilja at minni løn ber ikki til at bjóða fiskimonnum við teirra arbeiðsviðurskiptum, um ætlanin er at fáa góða manning. Men útrókingar FFs vísa enn, at við núverandi

fiskaprisum og somu veiðu sum í fjør koma fiskimenn enn meira aftur í mun til lønarlagið, t.v.s. teir fáa eina minni hækking í teirra inntøku enn tær lønarhækkingar, sum roknast kunnu við í samfelagnum annars.

Tískil eru tað ikki bert tón orð, tá sagt verður, at fiskimenn hava einki at lata av. Uppgávan hjá FF má hóast alt vera at tryggja at fiskimenn fáa teirra rímliga part av »samfelagslaglækunum«. Eingin annar ger tað.

Annars eru skipini ikki heilt óhjálpt. Av tí samlaða prisi, sum verður góldin fyri fiskiskip í løtuni, hesin er í løtuni um kr. 4,00 pr. kg. við øllum studniðum, verður góldið úr landskassanum um kr. 1,50. Av hesum kr. 1,50 verða uml. kr. 1,10 góldin til skipini. Um vit taka gongdina frá 15. mars 1979 til 15. mars 1980, so er fiskimanna partur av samlaðu útgjöldini pr. kg. ráfisk fallin úr 30% í 23,5%.

Tær almennu skipanir, sum víst verður til omanfyri eru:

1. Lagt er omaná fiskiskaprisirnar gjøgnum ráfiskagrunnin. Hetta kemur báðum partum til góðar. Tó skipinum meira enn manningini.

2. Oljustudningurin er hækkaður. Hetta kemur skipunum til góðar.

3. Latín er rakstrarstudningur. Hetta kemur skipunum til góðar.

4. Minkað er um prís viðbótina. Hetta minkar um hjá fiskimonnum.

Sum tað skilt hevur lögtingið gjøgnum hesar skipanir, sum umboða um 35-40% av samlaðu útgjöldunum pr. kg. rá-

fisk longu broytt sundurbýtið av samlaðu »lækunum« til fyrimuns fyri skipini. Og tað hevur eisini verið tikið til eftirtekta.

Onnur orsøkin: vilja ikki hava oljufrádrátt

Tá FF ikki vil hava at manningin skal luttaka í oljuútreiðslum hevur hetta fleiri orsøkir, sum t.d.

1. Fiskimenn hava altíð strembað eftir at fáa bruttosáttmál, soleiðis at tær ymsu útreiðslurnar eru fiskimonnum óviðkomandi. Hesum ynski hevur reiðarafelagið eftirlíkað, so flestu nýggju sáttmálarnir eru bruttosáttmál, enn tá eisini eftir uppskoti frá reiðarafelagnum. Tá nógvir túrar verða gjørdir sum hjá fiskatrolarum er nærum eisini neyðugt við bruttosáttmála, tá trupult er at gera útreiðslurnar upp hvønn túr sær, og enn verri at hava eftirlit við hesum.

2. Tá tosað verður um ein oljuprís uppá kr. 1,87 við frádrátt av 44 oyrum í oljustudningi, so er hetta bert lutvist rætt. Tí við seinastu stuðulslóggávu valdi landsstýrið í staðin fyri beinleiðis oljustudning at geva studning uppá sjálfan fiskin sum rakstrarstudning. Hesin óbeinleiðis oljustudningur vil ongantíð koma fiskimonnum til góðar. Og um neyðugt hevur verið við enn fleiri tiltekum, hevði landsstýrið tá helst valt at t.d. heldur lækka rakstrarstudningin enn oljustudningin, tá

hetta vildi »hildnast« betri hjá skipunum.

3. Ein slíkur oljufrádráttur í sáttmálanum vildi so við og við máa grundarlagið undan sáttmálanum, tá parturin hjá manningini vildi minkað so hvørt oljan fór upp og sjálvt um tað var við nátúrligum hækkingum. Hvussu avleiðingarnar høvdu verið av hesum kunnu vit siggja við at rokna uppá avleiðingarnar, um FF í 1975 hevði gingið reiðarafelagnum á mæti, tá sáttmálin eisini var uppsagdur við sama kravi. Hevði ein slík semja verið gjørd tá, vildi oljufrádrátturin í dag verið um 70 oyru pr. litur, og hevði inntøkan hjá hesum fiskimonnum verið minst kr. 50 lægri pr. dag enn hon hóast alt er.

Sum tað sæst er ikki nógv at gera frá fiskimanna síðu. Víst hevur verið á áður, at tað hevur altavgerandi týdning fyri alt samfelagið at fiskivinnan verður hildin gangandi. Og sansar at, skulu øll bera byrðarnar av hesum. Hetta hevur eisini verið gjørt ymsu teimum ymsu stuðulslóggávu. Sagt varð í viðmerkingunum til seinastu kreppuuppskoti, at hesi skuldu gera tað móguligt hjá flestu skipum at halda áfram at veiða. Reiðarafelagið sigur, at hetta endamálið er rokkið, og at samtyktu uppskotið ikki rækka tí málsetningi tey høvdu. At her er okkurt, sum haltar, kunnu vit ikki leta fiskimenn gjalda rokningina fyri, í hvussu er ikki fiskimenn einasmallar.